

Karl Rahner
EUHARISTIJSKA POBOŽNOST

Crkva ima dugu povijest kojoj se još uvijek ne naslućuje kraj, štoviše, daljnji tijek tog hoda Crkve u vremenu do te je mjere nemoguće predvidjeti, da nam uvijek iznova priređuje nova iznenađenja. Ta nepredvidljivost vrijedi i za pitanje pobožnosti kako pojedinaca u Crkvi, tako i većih crkvenih grupa, odnosno Crkve u cjelini. Postoji, dakle, nešto što ćemo nazvati *povijest pobožnosti*. I tu povijest prati stalna promjena i u njoj djelovanjem Duha Svetoga nastaje uvijek nešto novo, što sa sobom nosi sigurno i brojne neizostavne opasnosti.

Kako Crkva Isusa Krista kroz te svoje mijene napose one duhovne povijesti ne smije i uz pomoć Duha Svetoga, vjerujemo, neće izgubiti vlastiti identitet, primjećujemo da u njezinoj povijesti ostaje uvijek jedan bitni i neotuđivi dio, pa upravo stoga prošlost ne nestaje jednom zauvijek, kao da ne bi imala ništa vrijedno poručiti budućnosti. Naprotiv, u toj povijesti, podvrgnutoj stalnim promjenama, ono *staro* može postati *novo*, te tako svu kasniju povijest poučavati i nadahnjivati. Da bismo stvorili novu budućnost, postoji korak koji zovemo *povratak* na izvore. To staro, koje uvijek iznova oživljava, ne pretače se u novo vrijeme kao nekakva mrtva i beživotna datost, kao muzejski primjerak kojega se s poštovanjem čuva, nego se mijenja i preobražava u novost, koja unatoč svemu zadržava svoju staru bit.

Sve upravo rečeno o crkvenoj povijesti a napose o pobožnosti u njoj, na poseban se način tiče euharistijske pobožnosti i načina na koji slavimo činjenicu Kristovog dara pod prilikama kruha i vina. U ovom osvrtu bit će stoga najviše riječi o mogućnosti da ono staro upravo u toj vrsti euharistijske pobožnosti

ponovno oživimo i da ga promatramo više kao jednu mogućnost i zadaću a manje kao nepovratni dio prošlosti.

Pogledamo li bez predrasuda život Crkve u našim zemljama, onda je nemoguće nijekati da je upravo *euharistijska pobožnost* u značajnom opadanju. Prakticira li se danas ta tiha molitva pred tabernakulom kao nekoć? Koliko danas još uopće ima samostana u kojima se „stalno moli“? Nisu li tijelovske procesije u mnogim mjestima dokinute ili u najboljem slučaju značajno smanjene? U koliko se još crkava koristi monstranca? Klecanje pred Presvetim gotovo da je i zaboravljeno. Ljudi, koji još dolaze na euharistijska slavlja, odmah po ulasku u crkvu sjedaju u klupe i dosađuju se dok misa ne počne. To da bi čovjek mogao za trenutak kleknuti i pomoliti se nazočnom Kristu, gotovo da današnjim ljudima po ulasku u crkvu kao mogućnost i ne dopire do svijesti. Primanje svete pričesti prilikom sudjelovanja na nekom euharistijskom slavlju, postalo je daleko više nego prije za mnoge vjernike kao nešto samorazumljivo, ali ipak samo kao dio najobičnije navike. Prije, gotovo samorazumljiva kratka zahvala nakon primljene svete pričesti danas je posve zaboravljena. Danas kako vidimo ne postoji nikakva nužna veza između sakramenta pokore, dakle „ispovijedi“ i primanja svete pričesti, na način kako su to raniji naraštaji shvaćali. No postavlja se pitanje, koliko je živa i jasna ta svijest u današnjem prosječnom kršćaninu o potrebi za sakramentom svete ispovijedi nakon počinjenog teškog grijeha i neposredno prije primanja svete pričesti. Slične opaske o promjenama na području euharistijske pobožnosti mogle bi se još i dalje nabrajati. No postavlja se pitanje što na sve to kazati?

Sigurno da se u ovom prilogu ne mogu spomenuti i obraditi svi povijesni pojavni oblici euharistijske pobožnosti sa željom da se oni i u budućnosti očuvaju i njeguju. Većina tog povijesnog blaga zapravo i nema neku baš svijetlu budućnost, ma koliko god nešto bilo sveto i pobožno. Tako nisam baš siguran da će u budućnosti svaka crkva posjedovati monstrancu kao samorazumljivi dio vlastitog inventara. Ali s druge strane na području euharistijske pobožnosti i svih njezinih povijesnih očitovanja nema ništa manje svega onoga, što bi trebalo ostati, što će sigurno i u budućnosti imati svoj smisao i što naprosto ne smije propasti. Spomenut ću i komentirati samo jednu stvar. Naime, radi se o tihoj molitvi svakog pojedinog vjernika pred Presvetim.

Sigurno da se Bogu možemo obratiti u svako doba i u svakoj prigodi. Nema dvojbe da će vječni Bog čuti našu molitvu koju izgovaramo u samoći u skrovitosti naše sobe. Svaki kršćanin trebao bi sve više učiti otkrivati i prepoznavati Boga, kako bi mu svaki dan postajao liturgijsko slavlje. Ali, ako se želi biti iskren, onda se mora priznati da samo onaj, koji se s Bogom češće susreće, poglavito kroz redovito pohađanje misnih slavlja, može osjećati i ispravno cijeniti to zajedništvo s ostalom braćom kršćanima. Čovjek, koji Bogu želi biti uvijek i posvuda blizu, znat će cijeniti te vidljive tragove svoje odanosti i pobožnosti kao najočitije znakove svoje želje za sjedinjenjem s Bogom. Takav čovjek onda više ne vidi nepomirljive suprotnosti između trajne posvete svakodnevnice i posebnih ili izabраниh „svetih“ trenutaka u vlastitom životu.

To isto vrijedi i za euharistijsku pobožnost. Upravo je to dio katoličkog vjerovanja da je *Isus Krist kao Bog i čovjek živo prisutan pod prilikama euharistijskog kruha i vina*. Ta je prisutnost, nema dvojbe, usmjerena prije svega na stvarno primanje i konzumiranje euharistijskog jela. Isus je kao Bog i čovjek u euharistijskoj hrani prisutan, tako što ga se prima, ali On je i prije toga očito živo prisutan, kako bi ga se uopće moglo tjelesno primiti. I stoga se katolički Isus Krist, taj božanski dokaz spasenja, mora i pod euharistijskim prilikama štovati i častiti. To štovanje u usporedbi sa stvarnim primanjem nebeskog kruha doduše još ne predstavlja vrhunac sakramentalnog događaja ali jest posve normalna posljedica koja proizlazi iz katoličke vjere u živu Kristovu prisutnost u Presvetom sakramentu.

Čašćenje Krista u sakramentu ne bi smjelo propasti ili nestati, pa sve ako početak povijesti tog čašćenja i nije sasvim jasan. No, za povijest spasenja i za povijest Crkve ne vrijedi da bi trebalo nestati sve ono što se razvilo i što je počelo iz nejasnih motiva i razloga. Ne, mi katolici, kršćani želimo pojedinačno i u zajednici promatrati vidljivi znak prisutnosti Onoga, koji nas je volio i koji se iz ljubavi prema nama predao u smrt. Ne bi nam trebalo biti strano pa i u osobnoj molitvi ponekad kleknuti pred Gospodina, koji nas je otkupio.

Prije četrdeset godina vidio sam u Beču ljude kako se u tramvaju krste ili kako skidaju šešire, kada tramvaj prolazi pored neke crkve. To nam je danas postalo toliko strano, tako da je najbolje odustati od svakog pokušaja oživljavanja tih znakova pobožnosti. Ali usprkos svemu, iskreno, *osobno i zajedničko*

čaćšenje *Presvetog oltarskog sakramenta*, pa i izvan euharistije, ipak ne bi smjelo nestati. Čovjek bi se i sam trebao ispitati, je li mu samom ta duga tradicija euharistijske pobožnosti još nešto znači. I nas se pita hoćemo li osigurati budućnost toj predaji. Tako staro nesumnjivo krije u sebi blagoslov za budućnost. I taj blagoslov mi moramo primiti.

Smatram kako bi i dalje trebala ostati praksa u Crkvi, i to ne u iznimno rijetkim slučajevima, da neki kršćanin sam i u tišini kleči u crkvi pred tabernakulom, u kojemu je pohranjen kruh života za blagovanje. Taj kršćanin zna da je Bog posvuda, da on u svojoj moći i ljubavi sve podnosi, da je svima i svemu na neiskaziv način blizak i da je čitavi svijet mjesto ili katedrala u kojoj ga se časti i štuje. Ali taj kršćanin zna također i to da on sam nije još uvijek dovoljno blizak tom svom Bogu i zna da se još mora učiti prepoznavati Božju blizinu. No, on zna također i to da je taj svemoćni Bog ljubavi, budući da mu nismo uvijek tako blizu, sam odredio mjesta i prilike, na kojima se nudi nama, zatočenicima u prostoru i vremenu, da ga lakše i jednostavnije susretnemo. Isus je *taj* događaj u kojemu se Bog na jedinstven i neponovljiv način nudi nama pozemljarijima. I upravo pred tim *tjelesnim Isusom, pa sve ako i skrovito u sakramentalnim znakovima kleči kršćanin*. U Isusu nam je ponuđeno nenadmašno i konačno utjelovljenje Božje, a to se isto na neki način ponovno javlja i procesu povratka svijeta k Bogu i njegovoj slavi u sakramentu. Pred njim kleči kršćanin. On promatra onoga kojega su proboli, po Njemu Bog prihvaća svijet kao jedinstvenu zbilju. Moleći kršćanin šuti, on prihvaća tihi mir sakramenta i može mu iznijeti svaku svoju molbu ili problem. No, preko tog Isusa on želi također biti prihvaćen u kraljevstvo istine i ljubavi Božje, koja se u tišini rasprostire pred sakramentalnim znakom.

Smatram da ne smijemo danas a ni u budućnosti zaboraviti to što su naši kršćanski preci znali i prakticirali. Vječno svjetlo u našim katoličkim crkvama i danas poziva na sabranu šutnju pred tajnom našeg spasenja i otkupljenja.

(Iz: K. Rahner, *Schriften zur Theologie*, vol. XVI., str. 300-305.)

S njemačkog preveo: Joško Kodžoman